

Domoljub

V Ljubljani 10. maja 1944

57. Štev. 19

Po lovu na divjega petelina

»Od očeta hudiča!«

Lahko rečemo, da je veliki papež Pij IX. skoraj ob vsaki priliki najostreje obsodil komunistični nauk, daš takrat še nikdo na tem svetu niti slutil ni, kaj bo prej ko v enem stoletju Evropa doživela, če se bo ta nauk razpasel. Ta papež ni pošiljal v svet le svojih okrožnic zoper komunizem, temveč je tudi v svojih nagovorih vztrajno kazal na to veliko nevarnost. Ta papež je bil velik častilec Matere Božje. Leta 1854. je slovesno razglasil tudi versko rosnico o Brezmadežnem spočetju Marijinem. Dne 9. grudnia leta 1854. so se v Rimu zbrali škofje vsega sveta, katerim je Pij IX. imel slovesen nagovor o Brezmadežnem spočetju Device Marije. Pri tej priliki je znova obsodil vse zmote tedanjega časa, zlasti pa komunizem. Med drugim je takole dejal:

»Zmote, ki jih oznaajo nasilne organizacije, njihova nečloveška dejavnost, tako budo prebajajo iz naravnih meja razumne človeške narave, da moramo poseči v nadnaravni red, če jih hočemo razumeti. Tistim, ki take misli zagovarjajo in jih izvršujejo, veljajo Zveličarjeve besede: »Vi ste od očeta hudiča!«

Papež je s temi besedami hotel jasno in razločno povedati, da je tako početje, kakršnega so takrat oznanjali komunisti, sad in plod peklenjskih satanskih sil. Zato je papež v svojem govoru škofo prosil, naj se zoper te in take zmote bore pod varstvom Matere Marije, če hočejo, da bo njihov boj zoper tako zmoto res uspešen. To velja tudi dandanes, kakor bi bilo včeraj povedano. In prav zato se te čase ves slovenski narod s svojimi družinami podaja v varstvo Marijinega Sesa, kakor nas vabi naš škof. Nekako preroško je pred 6 leti nadškoj dr. Jeglič v svojem zadnjem govoru slovenski mladini tik pred svojo smrtjo naročil, naj se zbere pod Marijinim praporom v Kristusovo fronto, ker »Satan se ima svoje fronte. In prav tako je rajni dr. Korošec dobro leto pred svojo smrtjo naročil vsem Slovencem, naj se zbirajo okoli svoje Kraljice Marije Pomagaj zoper vse nevarnosti, ki prete našemu narodu. In med te nevarnosti je ob novem letu leta 1940 kot glavno navedel komunizem in masenstvo. Naši narodni voditelji so nas vodili po poti, ki jo je nam nakazala in velela naša učena Cerkev, toda premalo zapre smo jemali besede tistih moč, ki so nam dobro hoteli. Danes pa pod silo razmer moramo kloniti in priznavati, da smo grešili, ker smo te nauke premalo upoštevali.

Ko bi bili poslušali te besede Pija IX., bi bili morali vedeti, da je ta papež izrekel za ves svet in vse čase veljavno resnico, da je komunizem nasprotnik vsake vere in sovražnik človeške družbe. Ko bi bili poslušali tega papeža, bi bili takoj, ko se je pri nas pokazala sumljiva OF, morali vedeti, da je komunistični nauk sam tak nesmisel in v dejanju taka nečlovečnost, da si ga moremo razložiti zgolj tako, če vemo, da je njegov oče sam satan!

Ker pa nismo poslušali in ubogali, smo zdaj deležni sadov satanske organizacije, dejanj tistega satana, o katerem je bilo preroško napovedano, da bo za nekaj let »spuščen z verige«, kar pomeni, da bo po božjem dopuščanju dobil v svetu nenavadno oblast, da bodo ljudje spoznali satanske dela. In zdi se, da so nekateri kraji ozdravljeni tega nauka še le potem, ko so morali prestopiti vse gorje, ki je iz njega nastalo.

Vojni dogodki preteklega tedna

V Italiji ni večjih bojov

Nemško uradno poročilo dne 1. majnika sporoča, da je na nettunskem bojišču nemški udarni oddelak razmetil več sovražnih bunkerjev, ki so njihove posadke bile uničene v boju na noč. — Nemška bojna letala so uspešno napadla sovražne topniške položaje. Nemški lovci so nad severno Italijo zbilj 7 sovražnih letal.

Dne 2. majnika naznanja nemško uradno poročilo, da so nemške čete na nettunskem bojišču zavrnile več sovražnih krajevnih napadov.

Prav tako poroča nemško uradno poročilo dne 3. majnika, da so Nemci na nettunskem bojišču odbili več sovražnih napadov, medtem ko na južnem delu bojišča ni bilo bojov. Pač pa so nemška letala uspešno bombardirala sovražna skladišča pri Nettunu.

Dne 4. majnika se nemško uradno poročilo s tega področja glasi, da so Nemci na nettunskem bojišču zavrnili napad, ki ga je bil sovražnik izvedel po močni topniški in minski pripravi.

V Italiji ni bilo večjih bojov — se glasi nemško uradno poročilo dne 5. majnika — je izvidniški in udarni oddelki so na obeh straneh bili delavni.

Nova bitka na vzhodu uspešno poteka

Nemško uradno poročilo dne 1. majnika naznanja, da pri Sebastopolu in med Karpati ter Dnjestrom ni bilo večjih bojov, pač pa so nemške čete južno od spodnjega Dnjestra ter južnozahodno od Kovijskega zasedle novo ozemlje, ki so ga izrgale sovražniki. Nemški lovci so pri Kovijski poleg sovražnih oklepnikov in motornih vozil razbili tudi 23 topov. Prav tako so nemška letala uspešno napadla prometno središče Zdobunovo. Med Vitebskim in Plockom so bili sovražni napadi razbiti s topniškim ognjem.

Dne 2. majnika pravi nemško poročilo, da so na Krimu pri Sebastopolu kakor tudi med Dnjestrovim falvom in Karpatski spodleteli vsi sovražni napadi. Nemška letala so uspešno napadla sovražna shrambišča na Krimu in pri Jasiju. Med Karpatski

in gornjim Dnjestrom so nemške in madžarske čete osvojile novo ozemlje. Pri Kovijski so nemške čete sijajno razbile vse sovražne poskuse. Brez uspeha so bili tudi sovražni napadi pri Vitebsku.

Kakor navaja nemško uradno poročilo dne 3. majnika, so sovjeti začeli na obeh straneh urednejega Sereta na oziroma hude napade s podpora letal in tankov. Ta napad so Nemci pričakovali, zato so nemške in rumunske čete v hilavih bojih preprečile tukaj vsak preboj svoje fronte. V hudih bojih so sovražniku uničile 160 oklepnikov ter mu zadale hude krvave izgube. Med Karpatski in zgornjim Dnjestrom so boljševiki skušali napadati, vendar so bili odbiti, nakar so madžarske čete uničile več sovražnih enot. Pri Kovijski je sovražnik nadaljeval svoje napade, ki so bili v hudih bojih odbiti.

Dne 4. majnika pripoveduje nemško uradno poročilo, da so pri Sebastopolu in ob spodnjem Dnjestru bili odbiti krajevni boljševiški napadi. Vzhodno od reke Seret je sovražnik nadaljeval svoje hude napade, vendar so vsi njegovi poskusi, da bi prebil nemške črte, bili zaman. Pri tem je izgubil 34 oklepnikov. Nemška in rumunska letala so boljševikom prizadela hude izgube ter jim uničila še 31 oklepnikov ter mnogo vozil. Velike jate nemških bojnih letal so napadale sovražne prometne svete severozahodno od Jasijskega.

Dne 5. majnika razglasi nemško uradno poročilo, da so nemška bojna letala pred Sebastopolom napadla boljševiške topniške postojanke ter uničila 26 mineometov. V letalskih bojih je sovražnik izgubil 29 letal. Vzhodno od rumunskega dela reke Seret so boljševiki na ozkem prostoru kar naprej napadali v strujenih vrstah. S pomočjo letalstva so nemške in rumunske čete vse te napade krvavo odbile. Sovražnik je izgubil mnogo oklepnikov. Nemška letala so napadla sovražne železniške postaje v severni Ukrajini. Južnozahodno od mesta Kovel so sovjeti prav hudo napadali po posameznih krajih, vendar so jih Nemci s pomočjo svojega letalstva povsod odbili, pri čemer je sovražnik inel velike krvave izgube.

KRATKE Z vsega sveta

Šest milijonov švedskih kron znašajo sedaj vojaški stroški Švedske.

Na Madžarskem je sedaj samo 12 odstotkov nepismenih; l. 1893 še 72 odstotkov.

Slovaška letovišča v Visokih Tatrah je obiskalo lanske leto 47.764 gostov, ki so tam preživelj 1.583.560 dni.

Novi japonski pavel ne bodo več iz čina, ampak iz aluminija.

Nove izdatne petrolejske vrele so se dni odkrili v turški južni Anatoliji.

Na Badoglijevih kolah v južni Italiji se obvezno uče angleščino in ruščino.

21 odstotkov vseh sklenjenih zakonov je bilo v zadnjih letih razvedenih na ozemlju Ameriških Združenih držav.

Velik ogenj je popolnoma uničil špamsko območje v rimsko letovišče Canfranc, ki je stela 800 prebivalcev.

Prva stotnja arditov je te dni odrinila na italijansko bojišče.

228.000 prošenj za izselitev iz južne Italije v čezmorske kraje so poslali tamošnji Italijani zasedbeni oblasti, ker trpe hudo pomanjkanje.

8. 1. majem prebivalci Švice prejemale samo pol doseganega obroka mesa.

Badimpeštanski židje ne dobe več naslednjih živil: masla, riža, jaja, paprike in makovega zrnja.

Boljševiki so umorili pravoslavnega metropolita Sergija v Vilni in sovražstva do cerkve.

7000 ljudi je umrlo zaradi pegastega legarja v februarju v Neaplju in okolici, kjer deluje — ameriška zdravstvena služba.

Ameriški vozelok Mississippi je preplaval 2 milijona akrov zemlje; tisoči rodbin so brez strohe.

Osem sovražnih rušilcev in spremeljevalnih ladij so 10 dni potopile v Severnem morju nemške podmornice.

V Opatu je umrl belgijski portugalski državni predstojnik dr. Bernardino Mackdo.

Crna borba na Slovaškem se je razvila obratno kot drugje: pri kmetih dobijo jaja in svinjino po nižjih cenah, kakor so uradno predpisane.

Is prometa se prišli turški bankovci za 1 turški funt, ki imajo še arabske črke.

Nad 2 milijona Indijcev je že umrlo zaradi lakote.

Švicarski zvezni svet je odklonil predlog, naj bi se uvedla obvezna delovna služba tudi za mladostnike.

Prve tovarne za smetne masle so ustanovili letos v portugalski Lisaboni.

Več kot polovico svojih ladij je izgubila v dveh letih norveška trgovinska mornarica, ki je v službi zaveznikov.

Za 20% so znižali železniški in omnibussni promet v Angliji zaradi premovalne stavke.

Predlog za svrženje stanovanskih najemnin za 20% je turški parlament odklonil.

Ameriško žaopisje piše, da se bo Beneševa vlada te dni preselila v sovjetski Kijev.

V novi Badoglijevi vladi imajo komunisti dva ministrstva: kmetijskega in brez listnine.

Potevanje iz Anglije v kateri koli kraj čez morje, so te dni prepovedali.

Samo 600 gramov mesa na mesec na osebo dobijo s 1. majem v Švici. (Ker so pašnike spremenili v njive, je živinoreja zelo nazadovala.)

25 milijonov kosov paketov je lanske leto prevozila nemška vojna pošta.

Slovaki nočejo s Sovjetijo nobene zveze

Slovaška vlada je na svoji četrtnji seji zvela stališče k Beneševi pogodbi z Moskvo. — uradno poročilo o seji pravi: »Ako se sklepajo pogodbe s predstavniki boljševizma, izjavlja slovaška vlada, da nima nihče drug pravice govoriti v imenu slovaškega naroda in da nima nihče razen slovaške vlade in slovaškega parlamenta pravice sklepati pogodb o slovaškem ozemlju. Slovaška vlada najodločnejše odklanja vse druge pogodbe. Slovaški narod in slovaška vlada vztrajata zvesto ob strani Velike Nemčije in njihovih zaveznikov v boju proti boljševizmu ter poudarjata to odločnost zlasti ob obletnici smrti generala Stefánika.

Iz bojov zoper komuniste

Komunisti okrog Ribnice so se obupali nad mnogo in nočejo zaradi izgub več v borbo.

Grosspeljski domobranci so že ob prvem srečanju z boljševiški razbojniki pognali sodrgo v bog in zaplenili zaslavo komunističnega rudarskega bataljona.

Pešene hrvaške kmete vodijo hrvaški razbojniki v belokranjske Adlešice, kjer krvoloki uboge kmete po kratkem postopku pobijejo.

Domobranstvo se skrepko razvija tudi med Furiant v videmski pokrajini. Ustanovili so si tudi svojo domobransko godbo.

Na Hudi polji so našli greb od komunistov pušenega občinskega tajnika v Velikih Laščah Stojana Plantariča. Pokopali so ga v Ljubljani. Šlepa junaku za vero in domovino!

8. maja je minulo leto, odkar so boljševiki sverinsko umorili Lojzko Plutovo iz Semiča, ki se je ravno tiste dni pripravljala, da stopi z ženinom pred oltar.

Bedeče sodišče v Benčah pri Gorici je dalo ustrediti 18 oseb, med njimi nekaj delovnih članov komunistične tolpe, ki so izgubili zaupanje predpostavljenih.

Vsi od komunistov pošli slovenski duhovniki so bili svetli vzori, vneti in zvesti delavci za Cerkev in slovenski narod.

K protikomunistični propagandi so se uvrstili zadnji čas tudi uradniki. Okrog 5000 jih je, ki ugodno sprejemajo govore.

»Preklete smo ga zavosili, vidim da ne bomo zmogli,« je izjavil komunistični generalc Ambrožič Mirko v Metnaju pri Stični.

Domobranskega narednika Kuvavice Franca so boljševiški razbojniki ujeli in pred smrtjo strašno mučili: zlomili so mu roko v komolecu, zlomili nogo in tudi rebro, vse telo so mu prebodli s nožem, izrgali jezik, razbili glavo, da so možgani zadaj izstopili.

Mirnska dolina je komunistov očiščena. V najkrajšem času bo imenovani šupan in upostavljen pošta in prehrana.

140 komunističnih ujetnikov je ribniške okolice je pripeljala kolona te dni v Ljubljano.

Domobranci in nemški vojski so napadli komuniste v Ortočnem gradu, razbili 52 bunkerjev ter pobili 18 komunistov; ostali so zbežali.

Da spopada med komunisti in domobranci je prišlo 23. aprila pri Zlebiču. Domobranci so ujeli 37 nasprotnikov, ki so imeli tudi 42 mrtvih.

»Vsek bo lahko nas openili in morile je izjavila politkomisarka pred ponesrečenim komunističnim napadom na Ribnico.

95 odstotkov Slovencev odklanja komunizem, je ugotovilo te dni uradno boljševiško poročilo.

Zelo dobro je uspelo zadnjega aprila protikomunistično zborovanje v Dravljah, kjer sta govorila Jeločnik in Kocper.

Komunisti v bojih nalašč strajajo pod noge, da ujetega nasprotnika lahko še potem mučijo, kakor so to storili z Jakobom Gregorčičem iz Nad leska.

Te dni se je obelil v Trstu prosluli komunist Ben Ivo iz Trebnjega. Zaprli so ga in ker se je bal, da bi ga za njegov strahov krivdo kaznovali drugi, se je sodil sam.

Nova knjiga »Slovenčeve knjižnice«:

František Skacelik:

»Podeželski zdravnik«

Je v prodaji. Roman je pisan tako prepričljivo, da mora zajeti vsakega človeka. Preprost, močan značaj, ki ga ima glavni junak, mora slehernega le dvigniti. In to je odlika tega romana. V romanu ni nič solzavosti, nič pretiravanja, to je res kos resničnega slovaškega življenja. — Kupite in berite!

Razkroj komunističnih tolpe na Dolenjskem

Pretekli teden je komunistom na Dolenjskem prinesel celo vrsto samih porazov, tako da so se komunistične tolpe začele resno razkrajati. O silnih porazih pri Ribnici, pri Sv. Gregorju, Žužemberku in drugod smo kratko že zadnjič poročali. Tudi drugod so komuniste povsod temeljito tepli, tako da so novomeški domobranci že prišli v stik z domobranci od ljubljanske strani.

Komunisti so se povsod umikali in bežali, kar pa se jim ni povsod posrečilo. Tako so domobranci čete v Loškem potoku zajele več sto komunistov in ljubljanskih komunistk. Tukaj so zajeli, kakor poročajo, tudi precej plena. Na Korinju, ki leži nad Krko že onstran proti Dobremu polju, so domobranci čete presenetile cel štab »3. komunističnega korpusa«. »Korpus« je že cel armadni zbor, kajpada komunističen, ker imajo redne vojske mnogo večje armadne zборе. Domobranci so tukaj ujeli 15 članov tega rdečega štaba, dobili so tudi 7 ranjenih rdečih štabovcev, 5 pa je bilo že mrtvih. Istočasno se komunisti v svojih poročilih, ki so jih domobranci zajeli, pritožujejo, da ljudje trumoma uhajajo k domobrancem ter da je vse komunistično delo pod Gorjanci zaman, ker domobranci silijo že na vrh Gorjancev.

Od 1. aprila so komunisti na Dolenjskem izgubili 1151 ugotovljenih mrtvih, neglede na morda še večje število tistih, ki so jih komunisti odvekli in potem sami kje zagrebli. Poleg teh so izgubili še blizu 800 ujetnikov in pribežnikov.

In res nam pravijo verodostojna poročila z Dolenjskega, da vse dere med domobranci, kakor hitro pridejo v kak kraj. V okolici Žužemberka ni doma zdaj nobenega moškega, ker so val pobiteli med domobranci. Ljudje po vsej sili hočejo prijeti za orožje, ker so jih ti strašni meseci, odkar so pri njih komunisti, tako razkačili, da hočejo to kugo po vsej sili zatreti, ker sicer ne bo mira.

10 dni bojev pri Ribnici

O bojih pri Ribnici smo poročali že oni teden. Danes naj iz zapisnika mladega domobrancia, ki se je junaško bojeval pri Ribnici, vedemo, kaj je doživel tistih 10 dni. Fant takole piše:

15. 4. 1944. Nastop proti Novi Štiti. Po kratki, ostri borbi so se banditi umaknili skozi Lipovšico v Travno goro. Padlo je 24 tolovajev, 6 ujetih, ranjenih niso znani. Zaplenjeno: 8 strojnic, vojaška kuhinja, nekaj obleke ali bolje čunji. Tu so komunisti imeli zaprte tri ženske in enega fanta, ki smo jih potem privedli v Ribnico.

19. 4. 1944. Popoldne je bila s kozevkami domobranci akcija v Blatih v Rakitnici. Ujetih je bilo 17 banditov — Primorcev. Ko smo se vračali v Prigorico proti Nemški vasi, so že začeli z napadom. Topovsko obstreljevanje (tudi težki minometali) je trajalo do polnoči. Po polnoči pa so napadli s »pešadijo«. Najhujši napad je bil pri kasarnah, opekarni in pri kolodvoru. Fantje so jih spustili do žice in šele potem streljali nanje, kar je imelo še večji učinek. Ko se je naredil dan, smo šli za njimi v Gorenjo vas. Boj od hiše do hiše. Ko smo prišli do konca vasi, so pa precej hitro bežali, da jih nismo mogli dohiteti. Isto se je ponovilo v Hrovači.

20. 4. 1944. Drugo noč se je napad pričel šele ob dveh zjutraj. Zato je bil dveurni topovski napad tem hujši. Napad »pešadije« pa je bil slabši. Značilno za to je, da se je v Gorenji vasi uprlo 52 Primorcev, v Bukovici pa 36. Te so navezali na vrh in jih s pištolami in brzostrelkami gnali proti bunkerjem. Ko so se primerno približali, so odprli naši nanje iz strojnega ognja. Uboga primorska raja je začela bežati, nanjo pa so streljali komunisti sami. Ranjeno in mrtvo so vlekli po cesti s seboj, ker so bili zvezani. Zjutraj pa je bil naš napad kakor prejšnji dan. Mi smo našli 44 mrtvih v dveh dneh, ljudje pa so pripovedovali, da so peljali v Rakitnico tri vozove, v Otavice dva voza, skozi Dane 6 voz, Dol. Laze tri vozove mrtvih. — Do Gorenje vasi so prišli s tankom. Pri obračanju se mu je strgala veriga, da so ga morali riniti na Breg. Pri Rokah je komunistična mula stopila na mino, pri tem so bili mrtvi 3 tolovaji. Enemu je odneslo denarnico na bližnjo hruško, drugi dan pa so dobili domobranci

denarnico in kapo. Komandant, ki je vodil operacije, je ležal v Dol. Lazih na peči: prvič je prišel kurir s sporočili, da se »ta beli hudič« še ne mislijo vdati. Drugič pa je ves zasopljeno pritekel in dejal: »Nič ne bo, tovariš komandant, sedaj so te bele k... začele šele igrati harmoniko.«

V petek zjutraj so z dvema protitankovskima topovima bežali skozi Laze. Za njimi je prišel tank ter izstrelil nekaj granat nanje. Pri tem je bilo toliko ranjenih, da so morali raztrgati zastavo z zvezdo, s katero so mislili vkorakati v Ribnico, da so lahko obvezali ranjence. — Šamo ena mina je padla na bunker, ki pa ni naredila nobene škode. Precej poškodovana je cerkev, najbolj pa hiše komunističnih simpatizerjev. Padel je eden domobranci, dva pa sta tako hudo ranjena v nogo, da se je eden še isti dan vozil s kolesom, drugi pa v soboto.

23. 4. 1944. Napad na razvaline Ortnškega gradu. Komunisti so imeli narejenih 57 podzemskih bunkerjev. Bila sta tu za obrambo dva komunistična bataljona. Po Gurnem boju so naši prišli na vrh. Podnarednik B. F. je zlezal na streho bunkerja in podil tolovaje iz njega: »Marš ven, propalci! Izdajalci ven!« — Padel je en domobranci, nekaj pa je bilo ranjenih.

26. 4. 1944. Zopet pohod. Boj se je pričel že v Zlebiču. Komunisti so se postopoma umikali proti Sv. Gregorju. V bojih ta dan je bilo ujetih 33 tolovajev, 32 pa ubitih. Ranjence so sproti odnašali s seboj (ranjenih smo dobili samo 7, ki smo jih pripeljali v Ribnico ter jim nudili zdravniško pomoč). Zanimivo dejstvo o vojaški in borbeni sposobnosti banditov je to, da je en sam narednik G.-A. pred Sv. Gregorjem napadel skupino 70-80 komunistov, 12 jih je pri tem ujel, nekaj pa pobil. Vrnil se je v Ribnico na četu spreveda ujetnikov, ki so peljali na vozovih ranjene tolovaje, za katerimi je šla kolona 21 zdravih ujetnikov.

Pri vseh 10 dnevnih bojih sta padla 2 domobranci, 8 pa je bilo ranjenih. V bojih ujetih komunistov je bilo 93, predalo se jih je 24. Dobili smo ogromno pušk in municije, na kilometre telefonske žice, nekaj telefonov, dve poljski kuhinji (vojaški), dve brzostrelki, preko 30 strojnic raznih vrst, uničena dva topova, 3 konji in dve muli zaplenjeni, poleg tega pa še raznih aktov na kupe. Padel je komandant rdečega bataljona, dva komandirja čete, komandant bataljona IX. brigade trije bataljonski kurirji, 1 brigadni kurir in štiri komunistke.

Komunistka veleva: „Ropajte in koljite!“

Preden so komunistične tolpe napadle Ribnico, jih je nagovorila mlada komisarka. Njen govor, ki ga je ta ženska počast govorila, je imel shranjen komunist, ki je mrtve oblegal pri Ribnici. Pri njem so ga našli domobranci. Ženska zver je med drugim takole bodrila komuniste za ta boj:

»Bogato bo poplačana vaša zmaga in vaše žrtve, ker jaz, vaša tovarišica, predstavnica politične oblasti v naši hrabri narodno osvobodilni vojski, obljubljam, da bo od vsakega posameznika ves plen, ki ga bo naplenil.

Ko vkorakate v Ribnico, je vaša prva in najsvetejša dolžnost, da likvidirate vse vaše idejne sovražnike, in to najprej te proklete domobranci, ki so naši sovražniki št. 1, potem »farjet« in naposled vse njihove simpatizerje. Če vam pri tem zmanjka municije, jih koljite z nožem ali pobijajte s puškainimi kopiti. Ne imejte usmiljenja z njimi, ker zavedajte se, da so nam edino le oni na poti do naše velike zmage. Četudi bi vam te vaši tovariši komandanti branili, jih ne poslušajte, ker to vam dovoljuje jaz, predstavnica politične oblasti.

Jutri se bomo ovenicali s slavo in s plenom vrnili semkaj in bomo dostojno proslavili to našo največjo zmago.

Zivel naš veliki vojskovodja Stališ!
Zivel naš veliki tovariš Tito!
Zivela naša Narodno osvobodilna vojska!
Tovariši, »HURA!« na Ribnico!

Mučenec Franc Kern

Na veliko sredo so komunisti odpeljali in pozneje ubili g. Franceta Kerna, kaplana in zadnji čas župnega upravitelja v Hinjah.

Pokojni gospod se je rodil v Praprotni Polci pri Velesovem. V mašnika je bil posvečen lani in takoj nastavljen za kaplana v Hinje. Bil je duhovnik po božji volji. Gojil je življenje molitve in odpovedi. Vzlic zaprekam je v prid verskega življenja točno vršil vse, kar je zahtevala od njega Cerkev in predstojniki. Zato ni čudno, da je bil ta kapla novinec sovražnikom Cerkev na poti. Zadnje pokojnikovo pismo, ki ga je v novembu poslal svojim prijateljem, zaključuje veličasten vzklik: Zivel Kristus Kralj Francu Kernu, zgledu katoliškega duhovnika, mučencu za vero in narod, večna hvala in slava!

Od komunistov do smrti mučena

Skulj Marija, posestnica iz Skrilja 21 nad Igom.

Bila je odločno proti komunistom in OF in zato trn v peti terencev. Dostikrat so jo zasledovali, kakor tudi njenega sina Jožeta in hčerko Marijo. Sina Jožeta, ki je bil rojen 24. decembra 1926 so 16. maja 1943 ujeli in ga odvedli. Potem so ga ubili. Njegovega groba še niso našli.

Mater Marijo in hčerko so terencev dolžili, češ da sta kurirki za »bele« in da prenašata pošto. Mati je imela zmerom temne slutnje, posebno pa nekega večera, ko ji srce ni dalo miru in je s hčerko odšla iskat zavetja na Ig. In res so tisto noč v njeno hišo vdrl tolovaji in jo hoteli odpeljati. Polem sta s hčerko zbežali v Ljubljano. Komunisti so ju zasledovali in hčerko ovadili Italijanom kot komunistko. Morala je v zapor, iz katerega se je na posredovanje številnih znancev komaj rešila.

Mater je skrbelo, kako bo z njenim poljem, in je zato zopet odšla na dom. Dne 2. aprila l. 1943 je s parom volov šla na polje sadit krompir. Tolovaji so jo napadli, ji vzeli vola, njo pa odpeljali v gozd. Tam so jo zverinoko mučili, ji najprej odrezali jezik in razrezali prsti, potem jo pa krvaveča morala plezati pred njimi po taktu harmonike. Nazadnje so jo razrezali na drobne kose in pokopali. Njenega groba doslej še niso našli. Pozneje so komunisti še enkrat pridrli, izropali hišo in jo nazadnje požgali.

Skulj Marija je bila rojena l. 1899.

Med službo božjo napaden in nato križan

Nemški vojaki so pri ponovni osvojitvi v bližini Tarnopola našli razpelo, na katerega je bil z rokami in nogami pribit stari župnik Jan Skovronek, Starčka, ki je še kazal slabe znake življenja, so nemški vojaki osvobodili. Pred emigrjo je lahko še povedal, da so ga boljševiki napadli med službo božjo, ga pobili na tla ter ga med smrtotjenjem pribili na zaslino stesnan križ.

Kaj je NOVEGA

Vsem župnim uradom!

Vse župne urade najlepše prosimo, da bi nam čimprej sporočili za približno kakšno število brezmadežnemu Marijinemu Srcu posvečenih družin bodo rabili vpisnih listov. To bi radi vedeli zato, da bi mogli pripraviti tabele za pravo debelino knjig Marije Pomagaj. Oprema knjig Marije Pomagaj naj bi bila za vse faze enaka in jo zato namerava podpisani odbor oskrbeti. Prosim, da bi storiли vse, da se v te knjige Marije Pomagaj vpišejo družine, ki so se že lani posvetile brezmadežnemu Marijinemu Srcu in ne samo te, ki se letos posvečajo.

Družinske diplome, vpisne liste za knjigo Marije Pomagaj, knjižice »Posvetitev družin«, posvetilne podobice in drugo dobite pri školskem pripravljalnem odboru petih prvih sobot v Ljubljani, Poljanska cesta 6.

Školski pripravljalni odbor
petih prvih sobot
Ljubljana

Knjižna tombola Zimske pomoči

V nedeljo 7. t. m. je Z. P. objavila prvo tri število: 8, 23, 41, izmed katerih sta dve potrebni za dobitke dvojke (simbo). Na podlagi teh števil se začne dvojka tombolske tabele z naslednjimi številkami:

50, 100, 200, 300, 400, 450, 500, 550, 600, 650.

Te številke so tiskane na tablicah v desnem kotu sgoraj nad okvirjem tabele.

400 tabele je zadelo dvojko. Dobitniki bodo s njimi dvignili 2350 knjig.

Prihodnje številke za trojke, bodo objavljene v naši prihodnji številki. Knjige bomo delili predvidoma od 22. maja dalje v pisarni tombolskega oddelka, Ljubljana, Gradišče 2.

Do takrat dobro spravite tabele, ki so zadelo dvojko. Te izločite od igre, z ostalimi pa igrate dalje.

Kdor pa ne more priti v Ljubljano, naj takoj odda zadelo tabele občinskemu uradu proti pisnemu potrdilu o prejemu. Občinski urad bo dostavil zbrane tabele v kontrolo Zimske po-

Strah balkanskih razbojnikov

V teh dneh proslavlja prva kozaška divizija obletnico svoje ustanovitve. V tem kratkem času si je pridobila v nemški vojski že dobro ime ter je postala strah vseh tolovajev na Balkanu. Zlasti v zadnjem času je imela v bojih proti komunističnim tolpom na Hrvaškem prav posebne uspehe. Kotaki se niso obnesli le pri zaščiti važnih železniških prog, temveč so se kljub težavnemu ozemlju sijajno bili tudi v raznih posameznih podvigih, izvidniških patrolah in pri zasledovanjih. Tolpovaji so zaradi tega izgubili 2672 mrtvih ter mnogo ujetnikov. Divizija je uničila ali zaplenila precej važkovrsnega važnega vojnega gradiva. Istočasno je razdejala številna oskrbovalna središča komunistov.

Srbski četniki v borbi proti komunistom

K bojem proti boljševiškim tolpom Broza, ki so v zadnjih dveh tednih zaman skušali vdreti iz vzhodne Bosne v Srbijo, so se v velikem številu pridružili tudi narodni četniki. Ramo ob rami so se borili s srbskimi prostovoljskimi oddelki. V obdobju boljševiške nevarnosti so se s tem stružile vse narodne sile srbskega naroda v skupno borbo proti svojemu glavnemu sovražniku — boljševizmu. — S tem so srbski četniki dali nam

moči — oddelku za tombolo. Po izvršeni kontroli bo ta oddelk dostavil dobitke občinskemu uradu, ki jih bo potem izročil dobitnikom.

Da ne bo zmednjave, naj vsak dobitnik napiše na hrbtno stran vsake tabele svoje ime, priimek, poklic in bivališče.

d Petdeset let že deluje nesebično za ubogo v Zavetišču sv. Jožefa v Ljubljani častita sestra prednica Filipina Tumša. Na mnoga leta!

d 85 letnik je postal v Ljubljani vrli katoliški mož in bivši ugledni trgovec g. Franc Leskovic. Bog ga obrani do skrajnih mej sloveskega življenja!

d Otroške šmarnice so letos v stolnici sv. Nikolaja v Ljubljani in sicer vsak dan ob 5 popoldne s kratkim petminutnim nagovorom, litanijami in blagoslovom. Ob nedeljah in praznikih so pete litanije. Marija Pomagaj je nedolžnih prošelj slovenske mladine gotovo vesela.

d Pred 80 leti je zadržala prva lokomotiva s celovskega kolodvora proti Beljaku.

d »Kärntner Zeitung« piše, da morajo osebe, ki so zaradi letalskih napadov primorane menjati bivališče, poskrbeti tudi za to, da spravijo zalogo svojega krompirja na varno.

d Za nadškofijskega misijonskega vodje v Gorici je imenovan mgr. dr. Brumat.

d 19.529 obiskov je kleno lani ljubljansko mestno zdravilišče (ambulatorij) za nepremožne.

d Eurotokega poveljnika nemških oklepni oddelkov generalnega polkovnika Hubeja je odlikoval Hitler z najvišjim odlikovanjem: podelil je Hubeju hrastov list z meči in briljanti. Hube je kot častnik na bojišču v prvi svetovni vojni izgubil eno roko na bojišču; kljub temu je ostal zvest svojemu poklicu in junaštvu tudi v sedanji vojni.

d Po 2000 lir nagrade so dobili te dni od Führerja nemškega rajha tudi vsi delavci v Vevčah, ki služijo tam že 40 let. Nenavadno nagrado je prejelo delavstvo z velikim zadovoljstvom in iskreno zahvalo.

d 2220 mladeničev iz Spodnjega Štajerskega je bilo na nedavno zaključenem smuškem tečaju na Planini pri Judenburgu.

d Preracun Pokrajinskega gospodarskega sveta za 1944 je prezident Pokrajinske uprave odobrili. Dohodkov je 3.089.641, izdatkov pa 3.087.508 lir.

d Vsem delavcem, ki so dne 1. maja 1944 delali, so za ta dan izvršene delovne ure vodstva podjetja izplačala medzo v dvojni višini. Tako je odredil Vrhovni komisar za Jadransko Primorje.

d Stoklenica piva stane sedaj 7 hr.

d Ogronomo delo Zimske pomoči se zreali tudi v številnih, kakaj v kratkih štirih mesecih je zbrala in razdelila ta nad vse važna ustanova pod predsedstvom neumorno delovnega g. Velikonje potrebnim sodeželanom že 12 milijonov lir v blagu in denarju in še posebej najmanj pet vagonov posebej nabranega raznega blaga, vrednega mnogo stotisoč lir. Zimska pomoč je storila veliko in dobro delo in zato se njenej dela spominjajo s hvalečnostjo neštevilni oni, ki jim je pomagala v težkih časih. Globoka hvalečnost pro-

Slovencom znova zgled, da v borbi proti komunizmu ne sme stati nihče ob strani ter se mora danes vsak uvrstiti med borce proti mednarodnemu in krvavemu zločinskemu komunizmu.

Tistim, ki so še pri pameti

»Adria-Zeitung« od 1. maja prinaša naslednji odlok vrhovnega komisarja dr. Rainerja: »Da omogočim prisiljenim, zapeljanim in skesanim članom tolp povratek, določam: 1. kdor prostovoljno zapusti tolpo in se zgleda pri nemškem službenem mestu, temu jamčim za življenje in prostost; 2. Pomiloščeni se lahko vrne v domači kraj in v svoj poklic, kakor hitro bodo razmere dopustile; 3. Ta pomiloščitev zgubi svojo veljavo, če se je pomiloščeni znova pregrešil.

Boljševiške tolovaje so vrgli čez Drino

Po angloameričkem bombardiranju arbskih mest so skušale v zadnjih aprilskih dneh vdreti boljševiške tolovajske skupine preko Drine in Ibra v severozahodno Srbijo. Nemške čete so jih v hudih bojih, v katerih so imeli tolovaji zelo visoke izgube, razbije, vrgle nazaj in potisnile proti zapadu. Teško zbiti tolovajski oddelki so se morali umakniti v bosanska gorovja. Pri obrambi tolovajski napadov so uspešno sodelovali tudi srbski prostovoljski oddelki.

NOVI GROBOVI

Na vzhodnem bojišču je padel koroški rojak 30 letni Tomaž Grašič. — V Beogradu je odšel v večnost 69 letni častnik Anton Ekar. — V št. Vidu nad Ljubljano je zapustila solzno dolino Ivana Kopač roj. Dolenc. — V Gorici je v soboto, 29. aprila v Gospodu udano umrl g. Josip Albert Strancar, župnik ribežberški in častni duhovni svetnik. — V Novem mestu je za vedno zatihnil oči v starosti 83 let višji sodni oficial v p. Josip Perko. — V Ljubljani so umrli 29 letni dvorni svetnik Mihael Gabrijelčič, knjigovodja bivša Kranjske hranilnice Josip Röger, 60 letna Jerica Ukmar, Čebobin Martin, trgovka Marija Frouner, Cirila Škerjanc, poduradnik drž. žel. v p. Vilko Prezelj, trgovski pomočnik Karol Luzar, redovnica m. Uršula Alič in Marija Hočevar roj. Bartol. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

veva vse one, ki jim je priskočila Zimska pomoč z denarnimi in materialnimi dajatvami na pomoč.

d Podružnica »Prevozac« v Trstu. Pokrajinski prehranjevalni zavod, prejšnji Prehranjevalni zavod Visokega komisarijata, katerega lastnik je sedaj šef pokrajinske uprave, je odprl podružnico v Trstu. Vpisani je bil v zvezi s tem pooblaščenec inž. Košir Janko, uradnik Prevozac, ki bo za podružnico v Trstu podpisoval samostojno.

d Pri Združenih papirnicah Vevče, Gorisane in Medvede je bil te dni izbrisan član uprave boljševiškega »ministere« inž. Dušan Sernee, vpisan pa lež. Tomo Knez.

d Kder ima pristen trčekel in hoče z njim voziti, mora vložiti prošnjo pri odseku za kontrolo vozil v Ljubljani, Beethovnova ul. 7. Prepoved za uporabo dvokoles obstoja že naprej.

d V Trstu se je kruh pocenil. Komisar za določanje cen v Jadranskem Primorju je določil, da se od 1. maja prodaja kruh v kosih 150 gr po 2.40 L za kg, v štrucih po 450 gr pa po 2.30 L za kg.

d Prizivno sodišče v Ljubljani je sodbo, izrečeno svoj čas proti zdravniku dr. Hafnerju razveljavilo in zadevo vrnilo sodišču I. stopnje v ponovno razpravo.

d Gorisake nesreče. V Solkanu je zgorel ginček mizarja Lojzeta Poretitja. Pod senikom je bila tudi zaloga lesa za pohištvo, ki je bila tudi deloma uničena. Škoda znaša okoli 30.000 lir. — V Volčah je 23 letni kmečki mladenič Peter Kučer padel s lestve ter si pri tem pretretil možgane. — V Pevni pri Gorici je granata, ki se je razpočila v grmovju, po katerem so brekači, ubila 43 letnega Hermenegilda Del Bianco in več ali manj težko ranila šest oseb. — V Puštali pri Čepovanu so drobel granate ranili 23 letnega Nandeta Maroveca in 76 letnega Luka Vogriča. Prvi je ranjen na prsih, drugi pa na roki. — Na polju je ranila granata 51 letnega Tineta Kumarja od Sv. Križa.

— V vodnjak je padel 36 letni Lojze Gorkič iz Vrtojbe, pa so ga še pravočasno rešili.

d Tržaški preletki je odločil, da velja za Trst od 3. maja dalje policijska ura ob 28. — V ljubljanski okolici je policijska ura že ob 8 zvečer. Zineti kmetje, ki imajo opravka na polju, zelo žele nekoliko poznejšega policijskega časa.

d »Mlektorg«. Dne 23. oktobra 1942 so si ustanovili trgovci z mlekom in mlečnim izdelki v Ljubljani nabavno-prodajno zadrugo »Mlektorg«, ki naj bi jim pomagala, da bi mogli čim bolj zadovoljiti svoje odjemalce. V sedanjih časih, ko ni proste prodaje in je mogoče postreči potrošnikom le z blagom, ki ga oskrbi Prevoz, je vsekakor zadruga »Mlektorg« v tem, da nakazuje blago porazdeli med mlekarne in stojnice, katere določi Prevoz. Vendar je zadruga zadnje leto nabavila v Italiji velike količine zavojev mlečnega prahu. Nekatere mlekarne so se z njim v tolikšni meri založile, da bodo mogle še lepša postreči strankam z beló kavo. Zadrugi je uspelo dobiti tudi večje količine »Projec«, iz katere sedaj kuhajo po mlekarinah kavo. Zajtrki so sedaj prav za prav edini posel in zaslužek večine mlekarne.

Se ena knjiga bo izšla, pa bo

L. LEYNIK »SVETOVE«

poljudnoznanstveno knjižnico pri kraju. Da je bila takšna knjižnica pri nas najnuj potrebna, kaže veliko zanimanje bralcev in pa lepo število stalnih naročnikov. Ali ste tudi vi že »Svetove« naročili? Če ne, potem pohitite in si kupite dodaj izšle knjige!

14 »So me. Prišel bi bil že prej, pa sem moral najprej v Vodice h gospodu Nacetu. Poglejte, kakšno štrugo sem dobil tam. Pa maslena je, hladno pripoveduje Jožek.

»Ali so gospod Nace kaj naročili?»

»So dejali, da vas pozdravljajo in tole pismo so dali za vas. Tole pismo, ki ima rdečo rdečo na sredini, je pa našega gospoda.«

Illustino odpre kaplan pismi, prebere prvo in drugo, barve ga spreletavajo in roka se mu trese, ko poseže po lesnike na oknu in jih nasuje Jožku v malho.

»Le sedi k peči, Jožek, da se pogreješ in jej! Napisal ti bom dve pismi in jih boš nesel, eno v Vodice gospodu Nacetu, drugo gospodu Matevžu na Brniku.«

Glas so je tresel Kajetanu in roka je pisala okorne črke na papir. Ko pa skoneš in zavije pismi, ju izroči dečku, ki se vesel poslovi od kaplanije.

Gospod kaplan ga blagoslovi in mu stisne v pest drobno svetinjico: »Jožek, tole je tvoj patron, tole je pa Mamka božjale«

Pastir z debelimi ustnicami po božno poljubi svetinjo in izgine v temni noči.

Kaplanu se je srce pomirilo; aname puško na steni in potlači strelivo v žep. »Nedolžen je ta deček in Bog je z njim! A trese se mi duša, če pomislim, da utegne pasti rokornavhom v roke! Sicer pa — kocka je zagnana in zdaj ni več časa preudarjati, ampak udariti! Na gospoda Nacetu se zanesem. Upam, da dobi moje pismo v roke. Jutri zjutraj na vse zgodaj odri-nemo — ali zmaga ali smrtle«

Ko je gospod Kajetan govoril sam sebi zadnje besede, je že zapiral vrata in odšel čez pokopališče proti Vampkovi gostilni.

Pivci so se modrovali v hiši in se menili o kaplanovi pridigi in o rokornjaških predrznostih.

Vsi utihnijo, ko vstopi kaplan Kajetan. Z bistrim očesom pogleda po pivcih, pa spregovori:

»Možje! Ne bom vam razkladal, kako je z rokornjavhi. Ne bom vas izpraševal, ali ste zadovoljni z mojim načrtom. Rečem vam le toliko, da je napočil čas, da se vzdignemo in napademo naše sovražnike. Tu imam dve pismi: eno je z Brnikov in pove, da so vsi rokornjavci zbrani pri Odemsu, drugo je iz Vodice in pravi, da so Vodičani pripravljani iti z nami.«

»Mi gremo, kamor bočete in kadar hočete, gospod kaplan!« pravi župan in gleda v pismi na mizi.

»Jaz sem pisal vodiškemu gospodu Nacetu, da naj se zbere Vodičani jutri zjutraj ob treh in nas počakajo v Nasovčah. Mi jih tam sprejemamo in skupno udarimo na rokornjavce. Ali jih polovimo ali postrelimo? reče kaplan z višjim glasom.

»Prav ste storili, gospod Kajetan! Mi gremo!«

»Zdaj pa nič več odlašanja. Možje, plačajte in pojdite domov in tudi drugim zanesljivim možem in

fantom povejte po vaseh, da morajo biti ob dveh že vsi zbrani na Remčevih podeh. Prinese naj vsak s seboj orožje, kakršno zmore: puške, samokrese, vile in motike, kose in ake,« skoneč kaplan. Župan Vamppek pa nadaljuje:

»Ti Mencal, boš razglasil naše povelje v Klancu, ti, Urbanovec, na Mlaki, in ti Pušavec, v Kaplji vasi.«

»Velja, že velja!« kličejo odhajajoči možaki.

»Jaz grem z vami, oče župan! Upam, da pride tudi gospod Nace vodiški. Zdaj grem k večerji: vi, Vamppek, poskrbite za komando, ti pa, Jurjevec, moj varuh, poskrbi, da tudi nočjo ne bo kaplanija brez straže. Rokornjavci so zaprilegli, da me hočejo dobiti, živega ali mrtvega! Tako sklene gospod Kajetan in odkoraka proti domu.

Temna je bila noč in mesec še ni posvetil. Huber je zaklenil svojo sobo in napol opravljen legel na posteljo, da bi zadremal.

Jurjevec je sedel v prednji sobi in dremal v kotu, držeč puško v roki.

Kar začne nekaj šumeti pod kaplanijo. Jurjevec odpre oči in nateza ušesa. Vstane in oprežno stopi proti oknu. Pod oknom pa so se plazile sence ljudi. Nekdo je pristavil lestvico in lezel po nji. Že odpre okno, da bi skočil v predajo sobo. Napadalec ni zapazil v temi stražnika, pač pa je ta zagledal rokornjavha ob svitu bele lipe. Jurjevec hitro napae petelina in sproži. Zadel je plašarja v peto. Ta se prestraši in hitro šine zopet nazaj na tla.

A ni bil sam na tleh. Cela tolpa plašarjev je obkolila kaplanijo in je sklenila vsekakor kaplana dobiti v roke. Gospoda Kajetana je vzbudil strel in je hitro pograbil za puško ter ustrelil skozi okno. Ravno tako ustrelil Jurjevec že drugič in kliče ljudi na pomoč. Že je jelo biti plati zvona. A plašarji še niso zbežali.

»Le čakaj, dragonar, ti bomo že uro navili!« se je slišal glas iz teme. Bil je glas Malega Groga

»Tu imam dve pismi!«

»Ta piškur od Jurjevca mi je peto prestrelil,« se oglasi Golobar.

V tem se začno sosedje zbirati. Vedno več jih je bilo. Pritiskali so od zadaj, da je plašarjem upadla srčnost in so zbežali v temno noč.

Vaščani so stiskali pesti in hoteli hiteti za rokornjavhi, ko bi jih ne bila strašila temna noč in zadržala na licu mesta modra kaplanova beseda.

Mesec je posvetil na nebu in vaščani so iznova zaprilegli zvestobo gospodu Kajetanu ter potrdili sklep, da odidejo za rana proti Brniku.

VI.

Pri Hostniku na Mlaki je že pozno v noč potrkal na vrata popotni rokornjavci, ves premražen in iztruden. Komaj je še prilezel v vas. Ali ljudje mu niso verjeli, dasi se je hotel izkazati s popotnico in pravil, da se piše France Milač, doma s Krasa. Ko trka na Hostnikova hišna vrata, se priplazi Hostnikov sin na tihem izza vogla, pograbi rokornjavca od zadaj za vrat in ga vrže na tla.

»Mati, vrv dajtele zakliče sin in hipoma zvežeta mati in sin nedolžnega človeka na rokah in nogah. Nič ni pomagala njegova opravičila, ne njegova prošnja.

Vaščani so se vračali iz Komen-de. »Rokornjavci smo ujeli,« zakliče Hostnica od daleč. Razdraženi vaščani padejo nadenaj in ga začno pretepsti. »Drugi so nam odpihali, pa tega dajmo!« so klicali in batine so padale po nedolžni žrtvi.

»Začetek dneva je dober,« so nadaljevali. »Tako naredimo z vsakim rokornjavhom, ki nam pride v post. Jih bo ja konec!« so vpili v temno noč.

Ubogi rokornjavci pa je izgubil zavest in ni se več prebudil na tem svetu.

Zvonovi mu niso peli, sorodniki ne jokali za njim.

A tudi rokornjavci so ujeli tisti čas svoj plen.

Plašarica Burkaša je srečala Odemsevega pastirja, ko je šel iz Vodice. Izpraševala ga je in Jožek je nevede in nehoče povedal, da pravkar izdaja rokornjavce. Burkaša ga je pustila iti svojo pot, toda pri vrnitvi v Vodice sta ga čakala rokornjavha, Mokarjev Aleš iz Most in Kovar iz Šmarce, da mu obrneta žepa in jezik.

Mali Gropa je ravnokar prihajal s svojo četo do Bideršice, ko zabrliga piščal. Takoj se ustavi in kmalu stoji pred njim Odemsev pastir.

Mali Gropa izprašuje Jožka, a nič ne izve. Obeta mu vsakojake reči, a pastir molči in nič ne pove. Mali Gropa škriplje z zobmi in udari pastirja za uho, da se ta kar zgrudi na tla. Preiščejo mu žepa in najdejo pismi komenskega kaplana. A nihče jih ne zna brati.

Jožka spet postavijo na noge in ga silijo, naj jim prebere pismi.

»Ne smem,« odvrne Jožek obotljivih oči, »ne morem, vse mi bren-

či po glavi,« izdihne in na obrazu so mu je brala silna bolest.

»Ti si naš izdajalec in zato boš to plačal s smrtjo,« se zadere Mali Gropa.

»Za božjo voljo vas prosim, prizanesite mi,« vzklikne pastir in dvigne sklenjene roke.

»Kovar, odpelji fanta in ga obesi za pete na tako drevo, pod katerim je mravljišče,« ukaže kapitan.

Kovar zamaši pastirju usta s cunjjo in odide z njim iskat mravljišča, dokler ga tudi ne najde.

Dečka obesi za pete na gabrovo vejo, da je pastirju segala glava ravno do mravljišča. Tako ga pusti in odide za drugimi.

Mali Gropa pa je še ukazoval: »Tale naš izdajalec, tale Jožek je Podbregarjev sin s Torovega. Maščevati se moramo tudi nad njegovim očetom. Ti, Padarjev Jur iz Zapog, ti pojdí domov in naprezi oba konja ter pridi z vozom na Torovo. Drugi pojdite z menoj.«

»Za božjo voljo vas prosim, prizanesite mi!«

Kmalu so obkolili Podbregarjevo hišo. Kapitan in še eden njegovih tovarišev sta našmelnjena vstopila v izbo. Podbregar skoči iz postelje, pograbi puško, a bilo je prepozno. Rokornjavha ga primeta in zahtevata denar. Ker pa se hišni gospodar brani kaj povedati, ga obesita za roke na lesni drog v dimnici, in sicer tako, da je držal noge nad ognjem. Drugi plašarji, ki so medtem stopili v sobo, ga polivajo z razbeljeno zabelo, zahtevajoč naj pove, kje ima denar.

Žena je ležala zvezana na postelji z zamašenimi ušmi. Le mali fantek se je pravočasno skrčil v hiši pod peč in nihče ga ni opazil.

V tem je prišel Jur iz Zapog z dvema vozovoma in rokornjavhi so ropali in nalagali na voz vsakovrstno blago.

Na pol mrtvega Podbregarja so rokornjavhi pustili in odšli z blagom v temni gozd.

Kakor hitro pa so odšli, prileze sinček izpod peči, odveže mater in ji odmaši usta. Mati hiti v rešo k možu, sinček pa steče v Zapogo pravit vaščanom, kaj se je pripetilo na Torovem.

Zapožani se jadrno oborožijo in hito poizvedovat za rokornjavci, toda brez vsakega uspeha. Le Padarjeva konja sta sama privozila domov. Zapoški mežnar pa je še tisti dan šel v imezu sosence naznaniti strašni dogodek na Torovem v Mekinjsko graščino.

»Daj!« vrtednjak

Pomladi vse se veseli,
ko vsaka ptička žvrgoli.
Moje srce je žalostno,
ker mora vzeti slovo.

Slov. narodna.

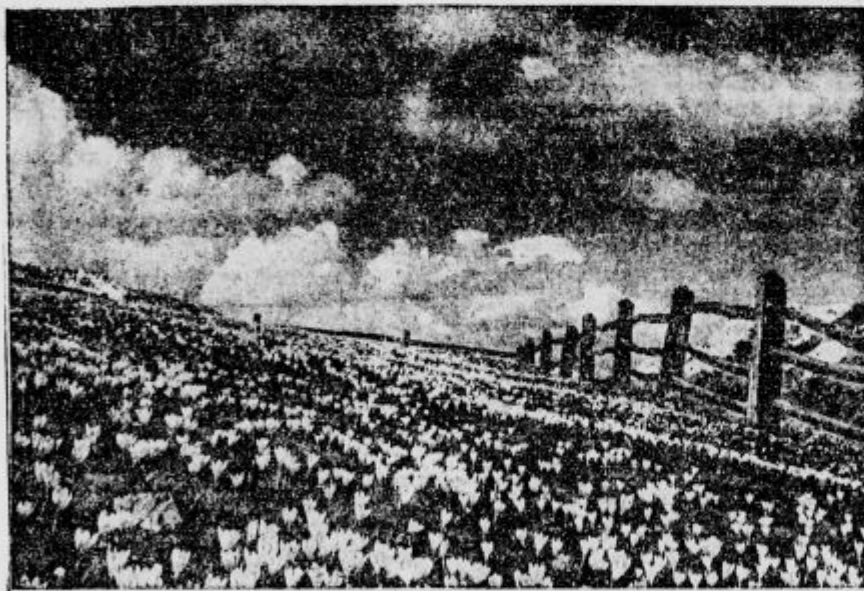
Pomladi vse se veseli

Ko gledam spomladi cvetoče drevo.

Pomlad ob jezeru.

Na goro, na goro, na strme vrhe, tja kliče in miče in vabi srce.

Gasparijeva: Pomlad.

Pavlovčeva: Vsa v cvetju.

Izidor ovčico pasel, lepo piskal, lepo pel.

88

Robinzonove ZGODBE

Rečeno, storjeno. Mornarji so bili že blizu čolna, ko je nenadoma zadonel močan glas. Vsi so prisluhnili. Klic se je ponovil in tudi mornarji so zakričali. Naša dva sta jim odgovorila in mornarji so odhiteli proti kraju, odkoder je prihajal glas. Ko pa so dospeli do izliva reke, ki ga niso mogli prebrsti, so poklicali tovariše v čolnu, ki so nemudoma prihiteli s čolnom in jih prepeljali čez reko. Ko so se izkrcali na drugi strani izliva, so znova šli za klici, kot kosi za lovčevim žvižgom.

Čoln je ostal v malem zalivu, privezan k drevesu. V njem sta ostala samo dva čuvaja, ker je tretji odšel s tovariši. Oprezno smo se približali izlivu, kjer smo opazili, da je eden čuvajev ležal na pesku in dremal. Ko nas je zagledal, je skočil pokonci. Toda kapitan je planil k njemu in ga udaril s puškinim kopitom po glavi. Nato pa je zaklical tistemu v čolnu:

»Nikar se ne gani, če ne te ustreli!«

Mornar je obstal kot ukopan, ko je spoznal kapitana, kajti mislil je, da je že mrtev. Ker je bil ta eden izmed poštenjakov, se nam je takoj pridružil, kakor hitro smo ga pozvali.

Petek in njegov tovariš sta svojo nalogo tako dobro opravila, da sta spravila od grida do grida, od gozda do gozda, dokler nista bila gotova, da se zaradi bližajočega se večera mornarji ne bodo mogli več vrniti k čolnu. Nato so umolknil in se vrnili k nam, utrujeni od dolge hoje.

Pričakovali smo sovražnike ob prehodu. Od časa do časa smo slišali njihove klice, nato pa je nastopila popolna tišina... Precej časa je minilo, ko smo jih končno zagledali, ko so prihajali iz gozda. Videlo se je, da so silno utrujeni. Ko so spoznali, da so blizu izliva, so poklicali oba tovariša, ki sta ostala na stroži. Ko pa so opazili, da je čoln zaradi oseke na suhem in da stražarjev ni več tam, so bili vsi zbegani. Po njihovih obrazih in vzklkih je bilo moč spoznati, da jih je prevzela groza. Kljub temu so še klicali tovariša...

Moji ljudje niso mogli več mirovati. Hoteli so planiti iz zasede in uničiti nasprotnike. Jaz pa nikakor nisem hotel, da bi se prelivali človeško kri. Zdaj so bili v naših rokah in nam niso mogli več uiti.

Čakal sem, da bi legli k počitku kar tam na obali, ker so bili silno utrujeni, ali pa da bi se razšli. Medtem smo se dogovorili, da jih obkolimo. Poslal sem kapitana in Petka, naj se splazi v njihovo bližino, na drugi strani, medtem ko sem se jim jaz približal s strani. Kmalu nato je poveljnik skupine krenil z dvema tovarišema prav v tisto smer, kjer sta ležala kapitan in Petek. Ko je kapitan zagledal malopridneža, ki se ga je skoraj dotaknil z nogo, se ni mogel prenehati. Planil je kvišku, nameril in sprožil... Hip pozneje je storil isto

tudi Petek... Dva nasprotnika sta se zgrudila na tla. Eden je bil mrtev, drugi ranjen. Tretji je zbežal.

Pozval sem svoje ljudi in obrnili smo se proti ostalim. Postavili smo jih med naše puške in obalo. Ukazal sem tistemu, ki se nam je prej vdal v čolnu, naj pokliče tovariše po imenu in naj poskuša, če se bodo dali prepovoriti, da tako preprečimo nadaljnje prelivanje krvi.

Zaklical je:

»Tom Smith! Tom Smith!«

»To je Robinzonov glas,« se je glasil odgovor.

Ta ujetnik se je namreč imenoval Robinzon, kakor jaz.

»Da, jaz sem, Robinzon, Smith, za božjo voljo, predaj se. Vdajte se vsi vi pa je prišla vaša radnja ura. John leži tukaj mrtev, Fry je ranjen...«

»Komu naj se predamo?« je vprašal Smith.

»Našemu kapitanu, ki je tukaj s petdesetimi ljudmi, oboroženimi s puškami.«

Po kratkem presledku je vprašal Smith, potem ko se je posvetoval s tovariši:

»Pod kakšnimi pogoji?«

»Počakajte. Grem po navodila in nato vam bom sporočil.«

Tedaj pa je zaklical kapitan z odločnim glasom:

»Tom Smith, me poznate? Jaz govorim zdaj z vami in vam ukazujem, kot vaš kapitan. Odložite orožje in predajte se. Obliubljam vsem, da boste ostali pri življenju, razen Will Atkinsa.«

Zaslišali smo obupen krik, nato je nekdo zaklical:

»Gospod kapitan, odpustite mi! Usmilite se me zaradi moje matere.«

Kapitan je dobro vedel, da je Atkins največji krivec in da je zaslužil smrt, ker ga je prav on zahrbtno napadel, zvezal in mu celo pljunil v obraz. Kljub temu je bil ginjen, ko je ničvrednež imenoval njegovo mater in mu je prizanesljivo odgovoril:

»V imenu svoje matere vam odpustim krivico, ki ste mi jo prizadejali. Predajte se guvernerju tega otoka, ki bo odločil o vaši usodi. Prosil bom za vas.«

(Kakor vidite, so me moji podaniki počastili z neslovom guvernerja.)

Vseh šest je vrglo puške na tla in so začeli prositi, da bi jim bilo prizanešeno. Ukazal sem Smithu, naj zbere puške in mi jih prinese. Obenem pa sem poslal dva od svojih ljudi, da zvežejo ostale. Poslal sem jih tudi, da se polastijo čolna. Jaz pa sem ostal skrit... s svojo četo petdesetih mož.

Ujetnike sem dal zapreti v primer-no votlino in pred njo postavil stražo, oboroženo s puško.

Osvojitev ladje.

Ponoči sem se posvetoval s kapitanom in njegovim namestnikom. Vsi trije smo bili mnenja, da je zdaj čas, da si skušamo osvojiti ladjo. Vse se je izteklo tako srečno, da ni imelo pomena, da bi se še obotavljali.

Drugo jutro smo uprizorili igro, ki pa je za jelnike bila žalostna. Jaz sem se vedno ostal skrit. Kapitan je prevzel vlogo mojega namestnika in jim govoril:

»Zdaj morate brez dvoma biti prepričani, da je nad nami Bog, ki sičar včasih dopusti, da nedolžni trpijo, a nikdar ne pusti hudobnih brez kazni. Prej ali slej jih njegova pravičnost doseže. Spoznali ste to na lastni koži. Na tem otoku, kjer ste hoteli skriti sledove svojega zločina, vas je dohitelo mačevanje. Bog se je v ta namen poslužil guvernerja, ki je zelo pravičen: dober z dobrimi, a strašen za hudobneže. Dobro veste, da ste vsi zaslužili vešala... Če pa pokažete iskreno kesanje, se vas bo usmilil in vam podaril življenje. Odvedeni boste v Anglijo in izročeni pravici...«

To in še več podobnih stvari jim je povedal. Mornarji pa so padli na kolena, ter jokaje prosili usmiljenja. Predvsem so rotili poveljnika, naj jih ne pošlje na Anglesko, ker so dobro vedeli, kaj jih čaka.

Slišal sem ves razgovor. Da bi rešil kapitana iz zadrege, da bi mu ne bilo treba odgovoriti, sem mu poslal Petka s naročilom, naj pride k meni, kakor da bi bil bogve kako daleč s svojo armado petdesetih mož!

»Gospod kapitan, gospod guverner vas kliče,« mu je javil Petek.

»Pokoravam se njegovim poveljem,« je odvrnil kapitan.

Nemudoma je zapustil jelnike in se vrnil k meni. Čakal sem ga v trdnjavi. Jelnike pa je prepustil njihovim grenkim mislim.

Ker smo si hoteli čimprej osvojiti ladjo, smo se morali dogovoriti, kaj naj ukrenemo z jelniki. Sklenili smo, da zapremo Atkinsa in še dva druga od najslabših v votlino, ostale pa spravimo v vilo, kjer so zaradi goste ograje bili precej na varnem. Načrt je bil takoj izveden.

Naročil sem kapitanu, naj gre k njim in naj skuša dognati, če bi se bilo mogoče zaneesti vsaj na nekatere izmed njih ali celo na vse, za zopetno osvojitve ladje.

Kapitan je nemudoma odšel k njim, jim v glavnem ponovil pridigo, ki jim jo je že prej naredil, nato pa je še dodal, da je pripravljen posredovati pri guvernerju, da jih ne bo dal odvesti v Anglijo, če se bodo pokazali res ekšane in da mu bodo pomagali zopet zavzeti ladjo.

Razumljivo je, da so ta pogoj vsi radi sprejeli in prisegli, da bodo pokorni svojemu poveljniku.

»Dobro,« je izjavil kapitan; »grem, da sporočim guvernerju.«

Ko se je vrnil k meni, mi je dejal, da se lahko zanesemo nanje. Poznal jih je in je bil prepričan, da bodo držali besedo.

Zaradi večje varnosti sem mu naročil, naj se zopet vrne k njim in jim pove, da sem odredil, da jih bo pet odšlo z njim k ladji ostala dva in trije ujetniki v votlino pa bodo ostali kot talci. Če ne bodo izpolnili svoje dolžnosti, bo dal guverner teh pet obesiti. Iz tega so spoznali, da je guverner pravičen, a neizprosilen in da se z njim ne da šaliti.

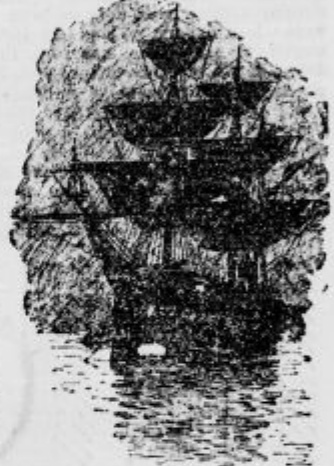
Tako je moja armada poleg mene in Petka štela še dvanajst mož.

Ko sva potem s kapitanom začela razpravljati o izvedbi načrta, je ta bil mnenja, da bo odšel sam s svojimi ljudmi k ladji, jaz in Petek pa bi ostala na otoku, da bi pazila na ujetnike in

za vsak drug nepredviden primer. Ta nasvet se mi je zdel zelo pameten in sem ga sprejel.

Kapitan je s pomočjo svojih ljudi nemudoma začel pripravljati oba čolna. Dal je zamašiti luknje prvega in ga spustiti v morje. Ko je bilo vse pripravljeno, so v prvi čoln vstopili štirje mornarji pod poveljstvom potnika, ki je prišel s kapitanom. Kapitan sam pa je s pomožnim častnikom in petimi mornarji vstopil v drugi čoln. Ko se je znočilo, smo se poslovili in oba čolna sta odrinila.

Dospeli so k ladji okrog polnoči. Mornar, po imenu Robinzon, je poklical stražarja na krovu in mu povedal, da je našel tovariše. Z ladje je padla vrv in pritegnila čoln k ladji. V varstvu noči sta se kapitan in njegov namestnik prva povzpela na krov ter na mestu ubila stražarja in še enega mornarja, ki je stal v bližini preden sta mogla spoznati, kaj se je zgodilo. Medtem so prišli na krov tudi ostali in zaprli vse vhode v

Dospeli so h ladji okrog polnoči.

notranjost ladje, tako da so speči mornarji bili ujeti. Zasedli so prednji krov, v kuhinji pa so našli tri mornarje, ki so jih v hipu zvezali in jim zamašili usta.

Ko so tako očistili krov, je kapitan ukazal častniku naj s tremi možmi vdre v poveljnikovo kabino. Ta se je ob hrupu prebudil in se z dvema tovarišema pripravil za obrambo. Ko je častnik vlomil vrata, so vsi trije ustrelili proti napadalcem. Častnik je bil zadet v roko in tudi eden izmed mornarjev je bil ranjen. Toda pogumni častnik je kljub temu sprožil oba svoja samokresa v upornike. Poveljnika je krogla zadela v usta, da se je mrtev zgrudil na tla. Ostala dva, od katerih je eden bil ranjen, sta se takoj vdale. Z ostalim moštvom je bil posel zelo preprost, ker so bili že ujeti.

Pogumni častnik je sprožil oba samokresa v upornike.

(Dalje prihodnjik.)

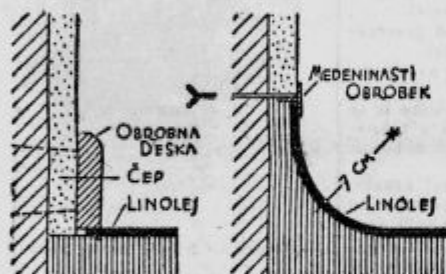
Ing. arh. Ogrin Gustavi

Hišna vlaga

(Dalje.)

3. Polivanje vode v hiši.

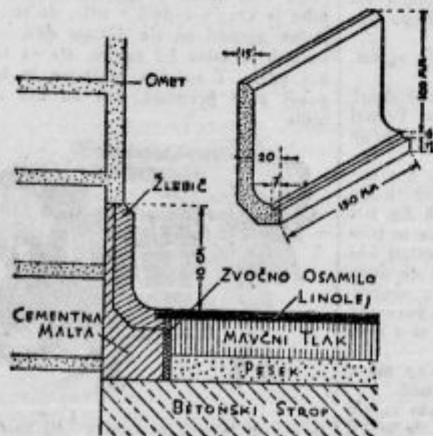
Nekateri prostori v hiši, med temi tudi kuhinja, pridejo predvsem močno v stik z vodo. Pri tem ni mišljena vlaga pri kuhanju nastale pare, temveč zgolj voda, ki jo naokoli razlivalimo, izlivamo, polivamo in razbrizgavamo. Tega seveda ne moremo preprečiti, pač pa moremo kuhinjo tako zgraditi in opremiti, da omejimo in onemogočimo poškodovanje poslopja, ki bi nastalo zaradi polivanja vode. Zato so boljše tla iz celega (masivna) kot pa lesena. Zlasti navadna lesena tla s širokimi špranjami propuščajo polito vodo v notranjost stropne konstrukcije. Kjer so torej v kuhinjah navadne lesene podnice, moramo špranje dobro zamazati, tla pa večkrat namazati. Cementna tla so dobra, če jih obložimo z linolejem, čigar oljnata in gladka površina nabolje zadržuje vodo, da ne pride v stropno konstrukcijo. Seveda pa morajo biti stiki skrbno zlepljeni in prav tako priključki ob steni neoporečno izvedeni. Če napravimo samo cementna tla brez linolejeve obloge, moramo dodati cementni malti kako zgostilno kemično primes ali pa premažemo že zgostilni tlak pozneje s kakim vododržnim in utrdilnim sredstvom.

PRIKLJUČEK LINOLEJA OB STENI

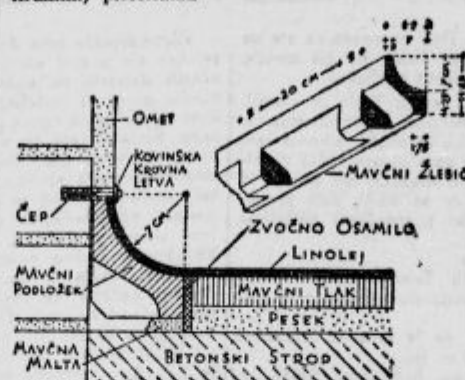
Dobra tla iz celega (masivna) napravimo tudi s lesokamenim (ksilolitnim) in teracnim tlakom. Vendar zahtevata ta dva tlaka pri izvedbi dokaj praktične izkušnosti.

Zaradi pogostnega polivanja vode opleskamo kuhinjske stene z oljnato barvo, to pa vsakokrat le v spodnjem delu. Tak oplesk zgosti steno, prepreči, da zid ne vaskava obrizgane vode, ter omogoča umivanje sten, ne da bi se pri tem stena premočila. Da pa z opleskom povsem ne preprečimo zidu potrebne odhlajenja, h kateremu se pozneje še povrnemo, naj sega oplesk le kak pol-

LINOLEJ S KERAMITNIM ŽLEBIČEM

drugi meter visoko. Pri boljši izvedbi nadomesti oljnati oplesk obloga sten s postekljenimi (emajliranimi) ploščicami.

LINOLEJEV ŽLEBIČ NA MAVČNEM PODLOŽKU

Kar velja za kuhinjo, velja še bolj za kopalnico, kajti tu se še več poliva vodo in brizga. V kopalnicah tla nikakor ne smejo puščati vode. Zaradi obilne moče tu lesena tla sploh niso primerna, temveč le dobra vododržna tla iz celega. Prav tako morajo biti napravljene tudi stene, še skrbneje kot v kuhinjah. Po možnosti naj bodo stene obložene s ploščicami. Te najbolje varjejo zid pred vlago, če so položene v gosto cementno malto.

Razen tega je priporočljivo takoj po kopanju odpreti okno, da se kopalnica lahko temeljito prezrači. S tem odpravimo manjšo vlago, proti-ko škodli morebitne malenkostne napake v tleh in v oblogi sten, kakor tudi vlago na zgornjem delu sten in na stropu, nastalo zaradi vodne pare.

Podobno je treba zavarovati pred polivanjem tudi pralnice. Napraviti moramo dober cementni tlak in onako oblogo na spodnjem delu sten. Po navadi napravimo tu tako imenovani likan cementni omet in tlak. Tega naredimo tako, da posipujemo še vlažni cementni omet s suhim cementom in ga zgledimo z železno palizo ali gladilko. Cementno malto zboljšamo, če ji dodamo še kako zgostilno primes. Stensko oblogo napravimo lahko tudi iz cementnih, teracnih ali kakih drugih podobnih ploščic. Tlak naj bo nagnjen k zbiralnemu jašku, ki ima speljan odtok v kanalizacijo. Iz kletnih pralnic pa včasih zaradi previsoke ležečega kanala nanj ni mogoče priključiti odtoka. Tedaj poslavimo zbiralni jašek ob steni pri kaki izlivni školjki, speljemo odtok v ponikalnico, ali pa pralnico v kleti eploh opustimo in jo namestimo kje drugje.

Posebno pazljivo moramo graditi pralnice v podstrešjih, ki so ponekod zaradi tu nameščene sušilnice ali zaradi strešne terase zelo zaželenje. Tla in stene take pralnice pa morajo biti brez-pogojno vododržne, kajti pod njo in včasih tudi poleg nje so stanovanjski prostori. Iz priloženih slik je razvidno, kako izvršimo stene in neprodirna tla pod takimi pralnici.

Zelo pogosto opažamo velike poškodbe zaradi vlage pri javnih in gostilniških straniščih. Vlaga prihaja tu v zid od mokrilnih (pisarnih) sten,

PRAVNI NASVETI

Častna doklada avstrijskim vojnim odlikovan-
cem. Vrhovni komisar je odredil, da se bo izpla-
čevala bivšim avstrijskim vojakom, ki so bili v
prejšnji svetovni vojni za hrabrost odlikovani, po-
sebna častna doklada. Dobili bodo tisti, ki imajo
zlato hrabrostno svetinjo po 200 lir mesečno, oni,
ki imajo veliko srebrno svetinjo (I. razreda) po
100 lir na leto in oni z malo srebrno svetinjo
po 300 lir na leto. Imetniki več odlikovanj bodo
prejemali vedno le eno doklado in sicer za naj-
višje odlikovanje. Od teh doklad se ne bo pobiral
noben davek. Doklade bo podeljeval nemški svo-
tovalec, na katerega bo vložiti prijavo. Ta dokla-
da pa ne pripada onim, ki so jo zaradi svojega
obnašanja nevedni ali onim, ki so zaradi kakš-
nega zločina obsojeni na kazen na prostosti ali
na smrtno kazen. Pravica do doklade ugasne s
smrtjo odlikovanca.

Obljubljena dediščina. D. O. J. Če hočete zve-
diti, ali je sorodnik obljubo izpolnil in vam kaj
zapustil, vprašajte pri sodišču, kjer se je bil se
bo opravila zapuščinska razprava. Če sorodnik ni
napravil oporoke, potem dedujejo samo zakoniti
dediči in se na tako obljubo ne boste mogli uspeš-
no sklicevati, v kolikor po zakonu ne pridete za
dedovanje v poštev.

Odpravnina. C. M. P. Ker ste opravljali pisar-
niške posle v zasebnem podjetju, imate po 10 le-
tih službe, če ta preslane, pravico do odpravnine.
Tako pravico pa imate le, če je služba prestala
iz upravičenega razloga. Uslužbenec, ki je sam
odpovedal službo ali ki jo je brez važnega raz-
loga predčasno zapustil ali je bil po svoji krivdi
predčasno odpuščen, nima pravice do odpravnine.
Odpravnina tudi ne pripada uslužbencu, ki ima po
veljavnih zakonih pravico do pokojnine.

Pred prisilno izpraznitvijo stanovanja. F. T. Gospodar vam je odpovedal stanovanje, ker ga
rabi za svojega oženjenega sina. Vložiti ste proti
odpovedi ugovore, pa ni nič pomagalo. Sedaj vam
preti prisilna izpraznitev, čeprav nimate nikamor
iti. Vprašate, kaj bi se storili, da vas ne bi po-
stavili na cesto. — Predvsem vam svetujemo, da
zaposlate pri stanovanjskem uradu mestnega ka-
panstva v Ljubljani, kjer stanujete, da vam naka-
žejo drugo stanovanje. Kadar bo hišni gospodar
zahteval prisilno izpraznitev vašega stanovanja in
če takrat še ne boste imeli drugega, prosite pri
izvršilnem sodišču, da se prisilna izpraznitev za-
toliko časa odloži, da vam mestna občina nakaže
drugo stanovanje. Če bo sodišče spoznalo, da bi
bila takojšnja izpraznitev stanovanja taka trdota
za vas, ki hudo nasprotuje zdravemu občutku, bo
gotovo vaš prošnji ugodilo.

pa bodisi da so te obložene s postekljenimi plo-
ščicami in podobnim ali ne. Kakor je taka obloga
za kopalnico v stanovanjskih hišah zelo pripo-
ročljiva, nikakor ne zadošča za mnogo rabljene
mokrilne straniščne stene, opremljene navadno še
s stenskim izplakovanjem ali pa za kopalnico
javnih kopališč. Sprva mala količina vlage, ki
prodre tu in tam med ploščicami v vmesne spa-
re (stike), nima zaradi neprestano mokre stene
skoraj več možnosti, da izhlapi. Tako se vlaga
zbira, dokler ni premočena vsa stena. Zmrzal in
razteglost v gradivu morda se nahajajočega mava-
ca razžene ter odkruši delce ostekline, da po-
tem voda še lažje namaka zid. Tak zid nato ne-
verjetno hitro razpada.

Opisana zamakanja moremo popolnoma pre-
prečiti le, če najprej dobro zavarujemo zid in
tla z bitumnom tkanino in vododržnim cement-
nim ometom, podobno kot to napravimo pri pod-
strešnih pralnicih. Na to zaščitno in za vlago ne-
prodarno plast šele smemo položiti običajno ob-
logo iz postekljenih ploščic.

(Dalje orthodoks.)

Eden naših najmočnejših pisateljev Ivan Matkovič je napisal za
»Slovenčevo knjižnico« lepo, vedro povest o »faliranem«
študentu, ki najde svojo srečo na gruntu. Zdrav humor, ki
prepleta vso zgodbo, je kakor nalašč za današnje čase. — Knjiga
bo danes izšla. Dobite jo po vseh knjigarnah in trafikah. —
Postanite naročnik »Slovenčevo knjižnice«! Za malo denarja
si boste napravili lepo družinsko knjižnico. Izrabite priložnosti!

U. Mioni — V. Lovšin

Zgodovinski roman
iz časov sv. Pavla

RAHELA

84. Izahar napravi še en lahen poskus, da bi pripravil Ananija do tega, da pove javnosti o begu hčere, toda veliki duhovnik odkloni. Ko prišel odide, se umakne v svojo sobo zelo razburjen in jezen na Lizijo, Pavla, Ozeja, Izmaela, vse, vse, zlasti pa na svojo hčer, ki je kriva njegove nesreče.

Vsega se na nizki stol, obrnjen proti mizi, upre lakti na koleno, prime glavo s tresočimi rokami in začne proutevati kako se bo izmotal iz te zadrege.

Ni mogel dolgo razmišljati, ker mu služabnik najavi Izmaela. Ni ga mogel odkloniti.

»Kaj pride.«

Izmael vstopi zelo razburjen. Imel je razgret obraz; bil je ves iz sebe od jeze.

»Moram videti Rahelo!« vzkliska.

Ananija vstane. Tekmečevo razburjenje mu nudi dobro orodje. Sklene, da ga izkoristi in pokleste temu velikemu razburjenju globok mir.

»Saj sem ti že rekel, da jo boš videl, ko bo končana zadeva Sava, ki se mu pravi Pavel,« odgovori, ker ve, da je ta dan še zelo daleč.

»Še danes jo moram videti in hočem, da jo vidim ves Jeruzalem,« sika Izmael.

»Ali je mar moja hči redka stvar, in bi jo morali voditi okrog po mestu, da jo vsi vidijo?« vpraša Ananija, ki se hlini užaljenega.

»Je potrebno! Zaradi mojega dobrega imena.« Ananija skomigne z rameni.

»Sem skrbil za svoje dobro ime.«

»Saj si mi ga ti omadeževal. Ti mi moraš povrniti mojo čast.«

»Jaz?« zamrmra Ananija.

»Ti, ti! Ali veš, kaj se govori po mestu?«

»Ne maram vedeti, Jaz se ne menim za čenče na trgu.«

Izmael se je besno smejal. Njegov smeh je bil divji, Ananija se je zavedel, kako mu je ta človek sovražen in zmožen, poslušati se še večjih podkosti, da se maščuje nad njim. Bal se ga je.

»Ti bi moral ališati Govore, da sem jaz ugrabil tvojo hčer za svojo zaroko; da si jo obljubil na ženo Ozeju, pa da sem jo jaz odpeljal; da sem zato odkobil Tamara, in da je Rahela zaprla v moji hiši. Ne morem se več zunaj pokazati. Vsi a pretom kažejo za menoj; farizeji se mi rogajo, kristjani smejejo veseleč se sramote, ki je zadela prvaka duhovnikov.«

»Zakaj se meniš za take čenče? Ali imaš res Rahelo zaprto v svoji hiši?« se šalil Ananija.

»Ti moraš iti z njo ven, da postaviš na laž to obrekovanje.«

»Ne dam si ukazovati.«

»Ali tudi tedaj ne, ako rečem, ko nočeš reči moje časti, da odklanjam roko tvoje hčere?«

»Nikakor!«

»Bodi iskren! Povej, da mi nočeš dati Rahelo; da si jo obljubil drugemu.«

»Rahela je odločena tebi.«

»Priznaj vsaj, da je zbežala z Ozejem, ki bi rad odvrnil od sebe javno pozornost, pa mene obliati.«

»Zadostile odloči veliki duhovnik.« Ananija, Sveti Gospod, je najvišja oblast v Izraelu in ne sprejme ne nasvetov ne ukazov od nikogar. Odločil sem svojo hčer tebi in razmišljam tvojo zaroko. Počakaj, da bo Savel obsojen, pa te popeljem k njej. Videl jo boš in določiš bomo dan poroka. Ako pa se hočeš njej odreči, samo povej; na noben način nečem omejevat tvoje svobode.

Zahlevam pa jasno odpoved, katero bom uveljavil tudi v javnosti in dal razglasiti, ako se poroka ne bo izvršila, da ni to po moji krivdi, kakor bi ne mal držati dogovora, marveč po tvoji nestanovitnosti.«

»Odrekam se formalno tvoji hčeri. Še danes bo vse mesto izvedelo, da Izmael, Fabijev sin, ne samo, da ni ugrabil hčere velikega duhovnika, marveč jo zaničuje, ker on kot duhovnik Najvišjega, ki ne more poročiti vdove, tako tudi ne more dovoliti, da bi bila mogoča zveza z deklico, ki je bila drugača ali je zbežala z drugim,« odgovori Izmael ošabno.

Veliki duhovnik prebledi. Grožnja ga je zadel. Vtanjeno bo znamenje sramote v njegovi družini in nastale bodo govorice po mestu. Njegov položaj postaja vedno bolj nevzdržan.

»Ali si upaš?« sklopeje.

»Gotovo.«

»Prepovedujem.«

»S kakšno pravico?«

»Veliki duhovnik...«

»Jaz sem prvak duhovnikov.«

»Moja čast?«

»Moja velja ravno toliko. Ali hočeš biti prijatelj? Pridi z Rahelo iz hiše; zapri boš tisoč prokletih ust. Ali nočeš ali ne moreš priti z njo? Ako nočeš, se veseliš moje sramote; ako ne moreš, je Rahelo ugrabil kak ljubimec in ti si ne upaš obsoditi njenega bega. V obeh slučajih ne čutim potrebe, da imam obzir do tebe. In vedi, da boš imel v meni strašnega tekmeča.«

Ananija skuša zadržati starega vročerkvrneža, pa se ne da potolažiti. Užaljen odide z grožnjami za tusticah.

Ananija je bil potr od tega obiska.

»Rahela! Preklesti! Preklesti!« bruhla.

Ni se menil za to, da je on prisilil hčer do tega koraka; on ki je hotel živovati cvetočo mladost za svoje starostno častihlepie in jo vreči v naročje razuzdanega in nesramnega starca.

Mnogo pozneje je prišel Baraba, ki je sprejel obveznost, da poišče hčerko.

»Našel jo bom in ako želiš bom ubil tudi človeka,« katerim je pobegnila,« obljubi svari zahrbtni morilec.

Veliki duhovnik mu ni hotel dati takoj naročila za umor zapeljivca svoje hčere. Zvedeti je hotel prej za njegovo ime, ker se je še vedno umišljaj, da je Rahela pobegnila le s Soro in da bo Baraba pripeljal nazaj devico. V tem slučaju si bo Izmael premislil in ne bo odklonil najbogatejše dedinje.

22. POGlavJE

Nasledu za njo.

Dogodki so se naglo odigravali.

To noč sta peljala dva stotnika Pavla z močnim oboroženim spremstvom v Cezarejo. Njegovi učenci so se mu hoteli med potjo pridružiti, toda poganski stotnik ni dovolil. Jamčil je zanj z lastno glavo in ni zaupal nikomur. Ni bilo izključeno, kakor je menil, da so se dali njegovi učenci podkupiti z judovskim zlatom, pa so se bližali na videz prijatelji, v resnici pa bi mu zadali sunek v srce.

Luka in njegovi tovariši so zato šli za apostolom od daleč.

Oboroženo spremstvo je korakalo vso drugo polovico noči. Redki potniki so presenečeni opazovali četo in so se spraševali:

»Kam gredo?«

Nihče ni slutil, da so vse te vojske poslali, da popeljejo pred namestnika malega in neznatnega človeka, ki je bil zvezan sredi med njimi.

Male vojske je prišla že v zgodnjem jutru v Antipatrido, ki je 63 kilometrov oddaljena od Jeruzalema, kjer so prebivalci začudeno opazovali nenavadno oboroženo silo in govorili:

»Ta mora biti zelo nevaren jetnik, ko ga spremlja toliko vojaštva.«

Nekateri so ga imeli za velikega čarovnika, ki zna očarati s svojim čarovnijami cele množice; drugi za velikega sovražnika Rima, odstavljenega tujega vladarja ali pa velikega zločinca, upornika, Egipčana, ki je padel Liziju v roke, in se je bal, da ga ne bi njegovi privrženci s silo rešili. Same kak kristjan je ginjen prepoznal apostola.

V Antipatridi, mestu, ki ga je zgradil Herod Veliki prav od temeljev in ga posvetil spominu svojega očeta Antipatra, sta stotnika odločila štiristo vojakov, ki so se vrnili v Jeruzalem, medtem ko je sedemdeset konjenikov smelo zasluženo počivati in se drugi dan odpraviti v Cezarejo, ki je bila še devintrideset kilometrov oddaljena.

Ko so proti večeru dospeli v prestolno mesto, je stotnik predstavil Pavla namestniku, kateremu je tudi izročil Lizijev pismo.

Antonij Feliks je bil kratek. Prezirljivo je pogledal malega jetnika, ga vprašal odkod je. Ko je izvedel, da je iz Tarza v Ciliciji, mu je rekel: »Zašlišal te bom, ko dosepejo tvoji tožniki.«

Zaščititi ga je dal v Herodovi sodni dvorani, to je v palači, ki si jo je bil dal zgraditi Herod v tem mestu in kjer je tudi sam namestnik prebival. Tu so bile celice za jetnike v preiskavi, kamor so jih lahko hodili obiskovat njihovi prijatelji.

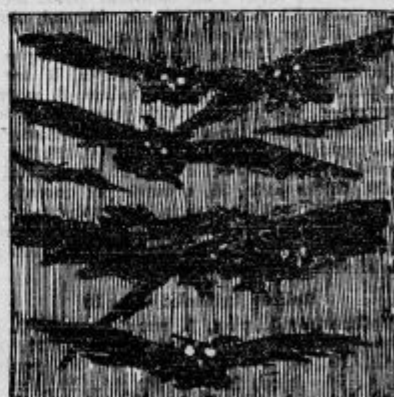
67.

Kmalu je zagledal tisto drevo. Splezal je k odprtni, se porinil z zgornjim životom skozi in že mu je zmanjkalo opore. Zletel je v neznano.

68.

Benjaminu se je zdelo, da pada celo večnost. Nazadnje je prišel na neko mehko stvar in spoznal, da je to ptičji puh.

69.

Bilo je zelo temno in veliko hrupa. Ostri žvižgi in piski ter plahutanje mogočnih peruti je polnilo neizmerno prostor.

Najboljši in najcenejši slovenski tednik je »Domoljub«

Križem sveta

Mednarodna prostorninska mera

Tona za ladje vsebuje 100 kubičnih čevljev ali 283 kubičnih metrov. Pri tem se vpoštevata skupno prostornina ladje ali votli prostor.

Boginja modrosti

K francoskemu kiparju Gautierju je prišlo na obisk več imenitnih dam, ki so si ogledovale njegova dela. Dame so glasno govorile, ocenjevale kipe in klepetale. Kipar jim je pokazal tudi krasen kip ženske ter jim razložil: »To je Palada Atena! Mlada dama je hotela vedeti še kaj več in je vprašala: »Ali je bila ta dama omožena?« — »Nikakor ne,« je zasmehljivo odgovoril Gautier. »Palada Atena je bila — boginja modrosti.«

Novo pogonsko sredstvo za avtomobile

Švedski inženir Hjelm je iznašel novo pogonsko sredstvo za avtomobile. Mesto bencina in le-

Križanka št. 17

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10			11			12		
	13		14		15		16	
17		18				19		20
21		22				23	24	
	25							
26	27	28					29	
30		31	32			33		
34	35				36			37
38	39		40		41		42	
43								

Voderavne: 1. izdelovalec pokalice, 10. kratice na odredbo, 11. sanje, 12. tekoča maščoba (brez prve črke), 13. domača žival, 15. italijanska reka, 17. del tedna, 18. pokoj, 19. rezilo, 21. osebn. zaimek, 22. ena izmed besed, ki so se kralju Baltazarju prikazale na zidu, 24. prislov časa, 25. letni seznam svetnikov, 26. latinski veznik, 28. oblit, 29. kemični znak za barij, 30. zver, 32. ves (hrv.), 33. del cerkve, 35. šahovski izraz, 36. latinsko: ura, 38. žebelji skupek, 40. del obraza (množ.), 42. čar, 44. poljska ptica.

Navpično: 1. lesena posoda, 2. predlog z roditeljskim, 3. zdrav ko..., 4. kvarta, 5. trg na Dolenjskem, 6. veznik, 7. ud družine, 8. medmet, 9. urejenost, 13. staroslovanski bog, 14. predznok, 15. izdelek iz lana, 16. državni poglavar beneške republike, 17. blag, radodaren, 20. tat, 22. moderno orožje, 23. del cveta, 27. nogometni izraz, 28. velika kača, 31. ostanek pri gorenju, 33. daje jesti, 34. poljsko orožje, 37. ruska reka, 39. zlato (francosko), 40. kratice za glasbeno skladbo, 41. romanski spominik, 43. začetnici imena in priimeka slovenskega pisatelja.

Rešitev križanke št. 16

Voderavne: 1. pika, 5. snov, 9. ona, 10. pst, 12. obe, 13. Kepa, 14. egal, 15. ona, 16. suh, 18. Ali, 19. pi, 20. pečar, 22. ak, 23. ponirek, 24. l. a., 26. Jalen, 27. os, 28. itd., 30. tim, 31. etr., 32. šara, 34. slap, 35. črv, 36. hči, 37. ova, 38. etan, 39. aman.

Navpično: 1. pokopršičke, 2. Ineni, 3. kapa, 4. vseučilišče, 6. noga, 7. obala, 8. veliki srpan, 10. pa, 11. te, 16. senat, 17. harem, 20. poj, 21. Ren, 25. start, 27. otava, 29. drva, 31. Slom, 33. ab, 34. si.

nega plina uporablja kot pogonsko sredstvo acetilen. Pogonski stroj na njegovem avtomobilu ni večji od običajnega polnega kovčega. Ker so porizki pokazali, da je novi izum jako ugoden, je prejel Hjelm že številna naročila na svojo iznajdbo.

Toča kakor izstrelki puške

V Ameriki so izračunali to-le: Če bi zrak ne oviral padajoče deževne kapljice, bi iz višine 4.900 čevljev padala po 560 čevljev na sekundo, tako pa pada samo do 25 čevljev na sekundo. Toča bi pa v prvem slučaju na zemljo še bolj žvigala kakor izstrelki strojne puške.

Vrh Matterhorna je prodal

Tisoči planincev, ki so v preteklih sedemdesetih letih splezali na Matterhorna, so mislili, da jim je noga res stopila na vrh gore, ki je za Eduard Whimper kot prvi premagal. Tu so se pa motili, kajti l. 1863. so hranili ta vrh v Ženevi in pred kratkim je dobil za celih pet in pol franka novega gospodarja. L. 1863. je splezal namreč na Matterhorn ženevski zobozdravnik in predsednik ženevskega odseka švicarskega planinskega društva. Kakor je bila njegova navada, je od gore v navzočnosti svojih vodnikov odbil najvišji kos v dolžini 30 cm in širini 25 cm. Od občine Zermatta si je dal napisati potrdilo o pristnosti tega »vrha Matterhorna«. Kamen je v njegovi zbirki alpskih spominov zavzemal dolga leta častno mesto. Neki njegov potomec ga je nedavno s potrdilom o pristnosti prodal drugemu ženevskemu zbiratelju.

Nenavadno vseučilišče

Imajo v amerškem Pittsburgu. »Katerdrala znanja« so imenovali Američani ta zavod in to ime je upravičeno. Poslopije ima 42 nadstropij in se dviga v višino 163 m. Njegov slog spominja močno na gotične cerkve, zgrajba je med najlepšimi nebotičniki na svetu. V njej je 91 učilnic, 113 delavnic za najrazličnejše namene, 12 velikih predavalnic in več knjižnic, 8000 dijakov je v vseučilišču stalno zaposlenih, 12.000 pa ob določenih časih. Gradbeni stroški so znašali 10 milijonov dolarjev in jih je krila pred vsem zasebna radodarnost, zlasti s strani industrije.

Ameriška lovška okrožja

Po novejših ugotovitvah imajo lovski okrajji v Združenem državah nad 1.600.000 raznovrstnih jelenov. Poleg tega so našli še 10.000 antilop, 50.000 črnih medvedov, 780.000 merjascev, 10.000 divjih ovč in 18.000 divjih koz. V preteklem letu so lovci postrelili 164.000 jelenov, kakih 300.000 pa so jih pokončali gorski levi in druge roparske zverine.

Imena naših cvetlic

Anemona je dobila svoje ime iz grščine; anemom pomeni veter, zato pravimo anemoni tudi vetrnica. — Begonija ima ime po guvernerju Begon iz Sau Dominga, ki je živel v začetku 18. stoletja. — Dalija je dobila ime po švedskem botaniku L. Dahlu. — Fuchsia se imenuje v spomin na velikega bavarskega botanika, »očeta botanike«, Lenarda Fuchsa, ki je živel od l. 1501 do 1566. — Hortenzija je dala ime Hortenzija Lepaute, žena slavnega pariškega urarja. — Hijacinta ima svoje ime iz grščine. Lavendel (sivka) pa iz latinščine; lavare pomeni umivati se. — Po francoskem zdravniku in botaniku Magnolu, ki se je prvi spomnil, da bi rastline razdelili na družine in je živel v letih 1638—1715, je dobila magnolija svoje ime. — Nagelj je iz nemške besede Nagel (žebelj). — Petunja je dobila ime po tobaku, ki mu v Braziliji pravijo petun; — Floks je grška beseda in pomeni plamen. — Rožmarin je iz latinščine in pomeni rosa ob morju. Rožmarin je namreč doma pri morju in na to smo že pozabili in smo pravili cvetlico v stik z Marijo in rožo. — Cinija se imenuje po nemškem botaniku Zinnu.

480.000 zrn

Neki ameriški trgovec s žitom v mestu Larned, Kans., je izračunal, da vsebuje bušeljska pšenice (60 funtov) 480.000 zrn. Pri tem pa ni vseh teh zrn preštel, pač pa samo težo ene unce, pa je potem skupno težo izračunal.

Okrog sosedov

s Epidemija tifusa se zelo širi med komunističnimi tolpani na jadranskem otoku Visu.

s »Nikar ne sedite na dveh ali celo na treh stoličih. Graška »Tagospost« objavlja poročilo iz Beograda, v katerem pravi, da je srbski ministrski predsednik general Nedić izdal proglas na erbski narod, v katerem je znova obsodil anglo-ameriške letalske napade na posamezna srbska mesta. V istem proglasu nadalje general Nedić poziva vse Srbe brez izjeme, naj zgrabijo za orožje ter se kot prostovoljci pridružio bodisi že obstoječim vojaškim enotam ali pa skupinam, ki se bodo še ustanovile in naj z njimi sodelujejo pri neizprosni uničevanju in zatiranju boljševizma. Po Nedićevih besedah v tem boju ni več nobene srednje poti in nobenega kompromisa, temveč samo zmaga ali propast. Svoj proglas je general Nedić zaključil z besedami: »Nikar ne sedite na dveh ali treh stoličih, ker bi to bilo v teh usodnih težkih urah odločitve najbolj nevarno. Vae naj se dvigne, stari in mladi, civilisti in vojniki in naj seže po orožju! Če bomo vsi take združeni, bomo lahko pogasili in zadušili požar, ki bo v nasprotnem primeru uničil tako nas, kakor našo domovino.«

Je raznih krajev

Novo mesto. Naročniki pošte Novo mesto in Smihel naj poravnajo naročnino za letošnje leto v podružnici Slovenca.

»SVETOVE« KNJIGE

pišejo priznani strokovnjaki in zato imajo, kar se kakovosti tiče, posebno veliko vrednost. — Snov, ki je obravnavana v »Svetovih« knjigah, počega na vsa področja človekovega udejstvovanja. Dosedaj izšlo knjige so skupek živo in pestro pisanih razprav iz najrazličnejših področij človekovega ustvarjanja. Naročite se tudi vi na »Svete« in prav gotovo se tega ne boste kesali!

Pospesevanje kmetijstva na Slovaškem

V okviru agrarne reforme so na Slovaškem razdelili med kmetovalce 130.000 kat. johov zemlje. Zelo se je pospeševala tudi mehanizacija kmetijstva. S pomočjo vlade so uvozili iz Nemčije 8000 kmetijskih strojev. Za razne melioracije in regulacije je izdala slovaška vlada 500 milijonov Ks.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Dekle

od 15 let naprej se sprejme kot pomoč v gospodinjstvu pri manjšem posvetu na deželi. Lahko begunka ali sirota brez staršev. Oskrba in plača dobra. Naslov v upravi »Domoljuba« 8914

Trčalica

za med prodam. Ponudba na upravo »Domoljuba« pod »Trčalica« 2783

Dobro ohranjen

4-tonski foveral vas prodamo. Trdka »Kerivo«, družba s o. z., Dunajska c. 85

Harmonike

najbolje popravi in uglašuje pogodolenci A. Zelesnik, izdelovatelj harmonik, Vrhnika, Stara cesta 50

Službo gospodinjje

pri dvočlanski družini na deželi dobi ženska vajena kmetijskih del. — Hrana dobra, plača po dogovoru. — Naslov v upravi Domoljuba 8913